

τ Veronikan

Nr 2/2014

T-Veronikan ges ut av Örebro Läns Botaniska Sällskap. Bidrag till tidningen, synpunkter på innehållet och tips om botaniska händelser mottages tacksamt av redaktionen. Citat ur T-Veronikan får göras, om källan anges. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända bidrag.

Ansvarig utgivare

Rain Nylund

Omslagsbilder

Vårärt *Lathyrus vernus* är tidigare, ståtligare och har större krav på växtplats än sin mer välkända släkting, gökärt. Blomklasarna har stora blommor, purpurfärgade som nyutslagna, blåviolettera i senare skede. Vårärt växer på kalkhaltig, mullrik mark i lövskogar och lundar.

Mörk snårstarr *Carex muricata*, växer ganska sällsynt på öppen mineraljord på torrängar, gräsmarker och på vägrenar. Utbredningsområdet omfattar huvudsakligen Svealand och norra Götaland.

Såväl vårärt som mörk snårstarr kan du finna i naturreservatet Herrfallsäng i södra delen av vårt län. Se artikel sid 18.

Text och illustrationer: Björn Nordzell

Redaktion

Gunilla Dahlén 070-325 36 22
dahlen.gunilla@gmail.com

Lena Bjärmark 0701-75 71 25
bjarmark@gmail.com

Daniel Gustafson 073-714 16 06
daniel.gustafson@telia.com

Arne Holmer 0582-407 58
arne.holmer@telia.com

Björn Nordzell 019-24 40 31
bjorn.nordzell@telia.com

Material skickas till:
teveronikan@gmail.com

Manusstopp för
T-Veronikan

nr 3/2014 15 augusti

Utgivningsplan:

4 nr, febr, april, sept, dec

Annonspriser, kr:

	1 inf	2-4 inf
Helsida	1000	800
Halvsida	700	600
Kvartssida	500	400
Åttondel	350	300

ISSN 1402-2419

Vice ordföranden har ordet

Daniel Gustafson

Nytt år och ny styrelse

I år blev det ny styrelse med besked! Såväl ordförande som kassör byttes ut. Per Erik Persson avgick som ordförande efter sju år på posten. Herbert Kaufmann och Elisabeth Kocken avtackades efter många år på olika poster i styrelsen. Tack alla tre för dessa år! Det har varit roligt och givande att sitta i samma styrelse som er och jag vet att ni kommer fortsätta bidra till föreningens verksamhet även när ni inte sitter i styrelsen.

När så många lämnar styrelsen måste lika många nya komma till. Till ny ordförande valdes Rain Nylund och kassör blev Lina Rydén. Therese Aremyr är ny ledamot i styrelsen och Gunilla Dahlén ny suppleant som ersättare efter Rain.

Tyvärr har det varit lite turbulent i den nya styrelsen redan från början. Av familjeskäl kommer Rain att ta en paus från ordförandeposten och jag som är vice ordförande träder in i hans ställe. Lina hoppar också av posten som kassör och ledamot i styrelsen. Vi får tillfälligt hjälp med kassan av Herbert,

men vi måste snart hitta en ny kassör och kommer därför att kalla till extra årsmöte under hösten.

Med en ny styrelse är det läge för nya tankar och idéer kring verksamheten. Vi träffades för ett första informellt möte strax efter årsmötet, för att lära känna varandra och för att diskutera vad vi vill göra i och med föreningen. Det var ett spännande möte med tvåra kast och många idéer! Några uppgifter som vi anser vara viktiga är T-Veronikan, herbariet och verksamheten där, värvning av nya medlemmar, samarbete med andra föreningar och förnyelse av hemsidan. Vi tog även upp och diskuterade de många synpunkter och goda idéer vi fick på årsmötet.

Styrelsen fick bland annat i uppdrag av årsmötet att utreda om Örebro läns botaniska sällskap borde byta namn och i så fall till vilket. Frågan har tagits upp i styrelsen men vi har ännu inget färdigt förslag. Vi ber att få återkomma till detta framöver!

Presentation av den nya styrelsen

Rain Nylund, ordförande. En 60-talist med fokus på bevarandet av naturen. Har även skänkt mark till Örebro kommun som idag utgör reservatet Ramshytteängar, nordväst om Örebro.

Therese Aremyr. Ny i styrelsen. Arbetar som kommunekolog i Örebro kommun. Har bland annat hand om förvaltningen av några av de kommunala naturreservaten.

Gunilla Dahlén. Pensionerad redaktör för en internationell statistisk forskningstidskrift vid Statistiska centralbyrån och med ett allmänt naturintresse, gillar också fåglar och fjärilar.....och pelargoner!

Ingevi Fall. Var tidigare biologilärare på Karolinska skolan. Stort natur- och miljöengagemang som håller än idag. Ansvarig för träffarna i herbariet.

Daniel Gustafson. Uppvuxen i staden Örebro och på landet utanför Arboga. Arbetar idag som naturvårdsbiolog på Länsstyrelsen i Örebro. Gillar natur i allmänhet och salamandrar i synnerhet. Var tidigt engagerad i redaktionen för T-veronikan och har suttit i ÖLBS styrelse sedan 2002, med några års uppehåll för studier.

Inga Hedgren. Har varit med i föreningen sedan 2006 med intresse främst för herbariet

som finns i våra lokaler på kasernen Narva, gamla I 3. Där har jag i perioder hållit på med dataregistrering av växtkollektorna som ligger i samlingarna och hoppas att kunna fortsätta med det i år. Sedan några år har jag deltagit i styrelsen och ibland varit sekreterare och lite av allt-i-allo på herbariet.

Owe Nilsson. Egen företagare från Karlskoga. Ritar främst orienteringskartor men även en del andra kartor. Bl.a. kartorna till etappbladen för Bergslagsleden. Amatörbotanist sedan början av 1990-talet. Intresset började med inventeringar inom projekt Värmlands Flora vilket 2008 resulterade i utgivandet av Floran i Karlskoga kommun. I början av 2000-talet började jag komma

med mer och mer i ÖLBS verksamhet. Är nu floraväktaransvarig inom sällskapet och starkt engagerad i herbariets utveckling.

Berit Ragné. Redan som barn blev jag intresserad av växter genom min mamma. Det började med brunört på gräsmattan. Intresset växte och jag började så småningom inventera på egen hand. En dag blev jag erbjuden medlemskap i sällskapet av dåvarande ordföranden och grundaren Ingvar Andersson. Tänk att få följa med på exkursioner och resor med länets främsta botanister, vilken lycka! Medlemskapet har gett mig mycken kunskap och fin gemenskap under de 47 åren som jag varit med. Var mellan 1983-85 dess ordförande.

Rapport från årsmötet den 23 februari

Text och bild: Arne Holmer.

Det var god uppslutning på årsmötet, minst 31 personer räknades in. Det blev nästan lite väl trångt i lokalen i Föreningarnas hus på Slottsgatan 13 i Örebro.

Bland besökarna såg vi Birgit Fredriksson, 95 år, den kanske främsta tillskyndaren vid bildandet av Botaniska Sällskapet 1963. Det här blev kanske hennes femtionde årsmöte i ÖLBS. Birgit placerade sig långt fram för att höra bra.

Vår ordförande Per Erik Persson hälsade oss välkomna. En tyst minut hölls för under året avlidna medlemmar, vår förra ordförande Ingrid Engström samt Anna-Greta Johansson. Därefter överlämnade Per Erik sin käpp till Leif Sandgren. Det har blivit en trevlig och väl fungerande tradition att låta Leif leda årsmötesförhandlingarna. Med käppen som klubb gick Leif raskt igenom ärendelistan.

Leif fick vid sin sida Daniel Gustafson som protokollförare. Herbert Kaufmann gjorde sitt sista framträdande som kassör i Sällskapet och redogjorde för årets bokslut. Dess-

förrinnan hade Leif översiktligt presenterat verksamhetsberättelsen. Michael Andersson och hans mor Margareta Olsson hade gjort ett gott valarbete. Michael redogjorde för deras förslag till ny styrelse. De gladdes också dessutom med att utlova fortsatt arbete i valberedning om mötet så ville. Christer Klingberg läste upp revisionsberättelsen. Kassören, Herbert Kaufmann kunde andas ut. Styrelsen fick godkänt för det gångna årets verksamhet.

Så var det dags för avtackning av de medlemmar i styrelsen som lämnat sina poster. Först fick ordföranden Per Erik Persson blommor och en kram av Berit Ragné. Han lämnade nu efter sju år över ordförandeklubban till Rain Nylund. Sedan blev det kassören under de senaste sex åren, Herbert Kaufmann, och Elisabet Kochen som fick ta emot vackra blommor och tack för arbetet i Sällskapets styrelse.

Innan det var dags för kaffepaus hälsades de nyvalda styrelsemedlemmarna välkomna med var sin ros, Therese Aremyr, ny ledamot, Lina Rydén, ny kassör och Gunilla Dahlén ny suppleant och dessutom redaktör för T-Veronikan. Det blev en påtaglig förnyring av Botaniska Sällskapet. Riktigt trevligt!

Efter kaffepausen var det dags för ett bildprogram av Arne Holmer om växter och djur i Östafrika, bl.a. om den alpina floran på Kilimanjaro. Vår nyvalde ordförande Rain Nylund överraskade honom först genom att dela ut ett nyinstiftat naturvårdspris för arbetet med att rädda mosipporna i länet. Priset kallas "Rain Nylunds naturvårdspris".

Fjärilarnas blomsterrestaurang

Del 1. Vad är det egentligen fjärilarna slangar i sig?

Text och bild: Claes U. Eliasson.

En bilfärd sommartid genom Sverige innebär fina naturupplevelser av blomsterrika vägar. Denna mångfald hotas i många fall av bristande skötsel.

Att våra vackra dagfjärilar hämtar sin mesta näring i blomkalkar har varit allmänt bekant länge, men man trodde länge att fjärilarna var opportunisterna som anpassade sig efter det tillgängliga utbudet. Det är först från 1980-talet som man på allvar har börjat studera nektarns innehåll närmare i avseendet – finns det skillnader i urvalet av nyttjade växtarter mellan olika fjärilar som inte bara kan bortförklaras som slumpmässiga faktorer. Tre sockerarter dominerar i blomnektar (glukos, fruktos, sukros), men andra viktiga komponenter är främst aminosyror och möjligen också vitaminer.

En arbetsgrupp vid Universitetet i Basel i Schweiz började under slutet av 1990-talet

studera vilka effekter en förhöjd koldioxidnivå hade på några växtarters nektarproduktion och nektarinnehåll, samt på hur en förändrad bladkemi påverkade fjärilsarters larvtillväxt. (CO₂, 350 ppm respektive 660/700 ppm). Man födde upp puktörneblåvingelarver på plantor av käringtand som fått utvecklas vid normal respektive vid förhöjd koldioxidnivå och fann att tillväxthastighet och totalvikt hos larverna ökade vid förhöjd koldioxidnivå, men att puppor och adulta fjärilar inte blev större. Då man studerade effekterna av en förhöjd koldioxidnivå på nektarinnehållet hos ett urval växtarter blev resultaten överraskande olika mellan olika växtgrupper. Rödklint och humlesuga producerade fler och tidigare utvecklade

En åkertistel erbjuder fjärilsrestaurangens populära husmanskost. Här samsas från vänster älggräspärlemorfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril och skogsnätfjäril, samtliga honor.

knoppar och käringtand fler blommor under inflytande av en förhöjd koldioxidnivå. Hos rödklöver minskade istället antalet blommor. Mängden nektar per blomma påverkades inte hos de två ärtväxterna, men minskade markant hos övriga undersökta växtarter (fältvädd, rödklint och humlesuga). Den förhöjda koldioxidnivån påverkade inte signifikant nektarns blandning av olika sockerarter och aminosyror (24 olika aminosyror identifierades), men den totala producerade sockermängden per blomma minskade markant hos fältvädd och rödklint.

Vi får således räkna med att den människoskade, förhöjda koldioxidnivån i atmosfären i en inte alltför avlägsen framtid kan innebära kraftigt förändrade livsvillkor för fjärilar, bin, humlor m.fl. insektsarter. Dessa är beroende av en riklig tillgång på nektarresurser för att bibehålla en normal livslängd, tillräcklig för att de skall hinna med att sprida sin avkomma. Den förhöjda koldioxidnivån kan också innebära förändrade villkor för skörderesultaten hos frukt bärande träd och andra växtarter som kräver insektspollinering.

I Alperna har man studerat blombesöksvalet hos adonisblåvinge *Lysandra (Polyommatus) bellargus* tre år i följd och under dess båda generationer per säsong. Man fann då ett mycket tydligt mönster. Hanarna besökte under försommaren nästan uteslutande hästskoklöver *Hippocrepis comosa* (85/125/280 noterade besök) och i övrigt endast käringtand (15/15/35 noterade besök) och prästkrage (0/2/0 n.). Honor besökte 7–8 olika växtarters blommor och då valdes käringtand avsevärt mer frekvent (30/50/150 n.) än hanarnas favorit hästskoklöver (10/7/70). Medan hanarna ständigt var ute i friarstråt förflyttade de sig långt mellan blombesöken och de attraherades bara av gula blommor. Honorna förflyttade sig långsammare inom ett område där fler blommor av olika färgnyanser besöktes. En kemisk analys av nektarinnehållet visade att hästskoklöver är mer rikt på sockerarter än käringtand som i gengäld är mer rik på aminosyror. Analysen

Turkos blåvinge är en kräsen fjäril som på en lokal i nedre Dalälvsområdet helt höll sig till gulvial. Honan är den överst i parningen med något brunare undersida.

omfattade 20 växtarter och i sockerkoncentration placerade sig hästskoklöver högst (dock ej total mängd nektar). Intressant är att åkervädd som placerade sig som tvåa inte besöktes alls av något kön. Skillnaderna i blomvalet är mindre under andra generationens flygperiod. Hästskoklöver är då överblommad medan käringtand nu intar en dominerande ställning i hanarnas val, medan honorna fortsatt besöker fler växtarter (5–7 st). Sammantaget utgjorde hanarnas besök av blommorna hos endast två växtarter 95 % i ett utbud av 42 tillgängliga blommande växtarter i de två undersökningsområdena (under båda generationerna). Ärtväxter är

Kattunvisslare besökte fler blommande växtarter, men också gulvial.

ofta larvernars värdväxter för arterna inom gruppen blåvingar. Adonisblåvinge utnyttjar nästan enbart hästskoklöver och rosenkronnill. Hos oss är på liknade vis mindre blåvinge och väpplingblåvinge nästan enbart knutna till getväppling. Denna ärtväxt fanns också i studieområdena i Schweiz, men be-

Videfuk lockas starkt till savande lövträd, ofta där träd-dödarens larver skapar savflöden.

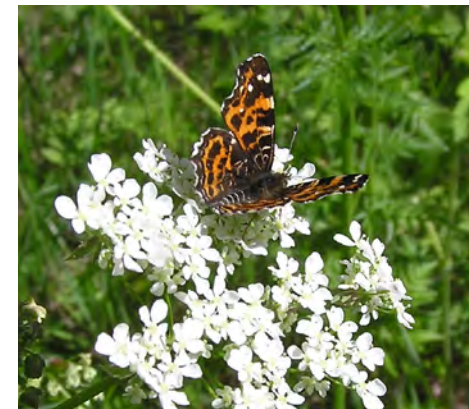
söktes bara ytterst sparsamt av adonisblåvingens honor.

Den slutsats man drog utifrån skillnaderna i adonisblåvingens val av nektarresurser, där hanar föredrog högre koncentration av sockerarterna och honorna en lägre koncentration av sockerarterna, men i gengäld blommor med ett rikare utbud av aminosyror är att honornas äggutveckling sannolikt i högre grad befrämjas av en riklig tillgång på olika aminosyror. Hur långt man idag nått i denna forskning har jag inte satt mig in i, men jag var redan då jag fick de ovan nämnda undersökningarna i min hand övertygad om att de just öppnat ett nytt och mycket intressant forskningsområde. Det krävs dock mer kunskaper i kemi än jag besitter för att tillgodogöra sig allt detta.

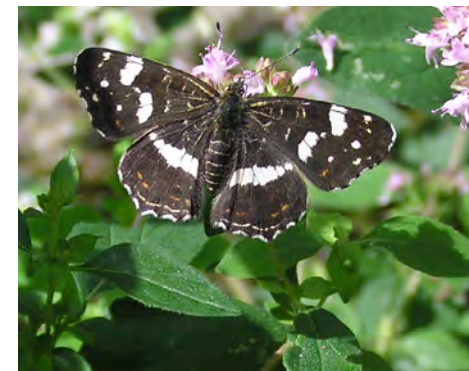
En iakttagelse jag själv gjort av turkos blåvinge *Aricia nicias* i nedre Dalälvsområdet 14 juli 2010 antydde att denna arts hanar helt föredrog endast en blommande växt – gulvial. Jag besökte en känd förekomst i en kraftledningsgata mellan Flät i Uppland och vidare över på Gästrikeshalvön i riktning mot Grinduga. Det fanns åtskilligt av blommande växtarter, bl.a. fibblor, mårör, rödklint, mjölkört, bockrot och säfferot i kraftledningsgatan. Turkos blåvinge flög dock endast inom ett högst begränsat avsnitt där det blommade rikligt av gulvial. Fjärilarna besökte blommorna och parning kom till på blommorna. Artens värdväxt är annars skogsnäva som vid denna tid är överblommad. Honorna lägger äggen, som övervintrar,

på vissnade blad. Om nu gulvial har ett så starkt inflytande över artens val av habitat är det troligt att det är nektarns kvaliteter som är avgörande. Häromåret upplevde vi i Bergslagsområdet en fantastisk ökning av gulvial och kråkvicker i alla vägkanter och åkerkanter. Min spekulation var att det kan ha funnits ett samband till den kraschande populationen smågnagare i hela Sverige, som också lockade ner en mängd sällan observerade ugglor till södra halvan av landet. Det vore spännande om denna ökning av gulvial kunde leda till ett utökat utbredningsområde för turkos blåvinge. Den fanns fram till 1970-talet ner till Fagersta och Norberg, men har nu dragit sig norrut och har under 1990-talet sydligast påträffats på enstaka lokaler norr om Ludvika och i norra Uppland. Samtidigt har den via ett biflöde till Västerdalälven, Ljördalsälven, etablerat sig i Norge. Den påträffades som nya art för Norge 2006 och överraskande påträffades den 2008 i Norra Finnskoga ny för Värmland. Den har troligtvis lyckats sprida sig via ett tätare nätverk av kulturmarker i anslutning till älvarna, medan de mer sammanhängande skogsområdena i gränstrakterna mellan Dalarna och Värmland alltid varit en effektiv spridningsbarriär. I fall turkos blåvinge fortsätter sin spridning söderut i Värmland kanske den snart dyker upp i norra Örebro län.

En annan ovanlig dagfjärilsart som förekommer i kraftledningsgatan i Flät i nedre Dalälvsområdet är kattunvisslare. Denna har tagits med i länsfjärilsboken för Västmanlands och Örebro län trots att den inte ännu är funnen i länen. Chanserna är dock relativt stora att denna doldis finns någonstans i de sällan undersökta delarna av sydvästra Örebro län. Den finns

Kartfjärilens ljusare vårform flyger från maj och benämns liksom arten levana.

Kartfjärilens sommarform flyger från juli och benämns prorsa.

Bilden visar en kartfjäril av prorsa-formen i det kraftiga uppflöget. Då ser man hur elastiska de i övrigt sköra vingarna är.

fortfarande i Värmland (bl.a. i Väse) och vid Vänern söder om Mariestad.

Videfuks är en praktfull fjäril som från 2012 har fått fäste i östra Mellansverige och även mer tillfälligt visat sig i Örebro län 2012–2013. Huruvida vi mer långsiktigt kommer att kunna räkna med dess närvaro är högst osäkert. Den har alltsedan 1700-talet varit känd i Europa för att för några år starkt utvidga sitt territorium och sedan lika hastigt försvinna och inte åter ses på ibland 50 år, såsom fallet varit i Sverige. Passa därför på att försöka se denna art nu.

Kartfjäril är däremot en expanderande art som troligen kommer att befästa sina nyintagna territorier för gott. Denna art har på endast tio år stadigt spridit sig norrut från Skåne till norra Västgötaslätten. Med lite vind i ryggen kan denna art om några få år bli karaktärsart längs promenadvägarna i t.ex. Oset. Den förökar sig på brännässlor som vi ju har gott om i kväverika kulturmarker. Linné lät sig bländas av de två helt olika faserna under vår och sommar som uppstår pga graden av exponering för solljus under larvernas uppväxt. Därför fick varje form sin artbeskrivning. Detta fenomen är annars ovanligt hos dagfjärilar i den tempererade klimatzonen, men vanligare i tropiska områden med en uttalad färgskillnad mellan grön och vissnande vegetation före och efter regnperioden.

Med hopp om en glädjerik och intressant fjärilssommar!

//Claes

Litteratur

Eliasson, C. U. (1995–) 2012. *Aricia nicias, turkos blåvinge*. Faktablad. ArtDatabanken, SLU. Uppsala.

Eliasson, C. U. (1995–) 2012. *Pyrgus alveus, kattunvisslare*. Faktablad. ArtDatabanken, SLU. Uppsala.

Eliasson, C. U. & Lindeborg, M. 2012. Videfuks – den största migrationsvägen någonsin i Sverige. *Fauna och Flora* 107(3): 22–27.

Eliasson, C. U., Liljeberg, G. & Lindmark, H. 2013. *Dagfjärilar i Örebro och Västmanlands län – en fälthandbok*. Länsstyrelserna i Örebro och Västmanlands län (tredje reviderade upplagan).

Goverde, M., Bazin, A., Shykoff, J. A. & Erhardt, A. 1999. Influence of leaf chemistry of *Lotus corniculatus* (Fabaceae) on larval development of *Polyommatus icarus* (Lepidoptera, Lycaenidae): effects of elevated CO₂ and plant genotype. *Functional Ecology* 13: 801–810.

Rusterholz, H.-P. & Erhardt, A. 1998. Effects of elevated CO₂ on flowering phenology and nectar production of nectar plants important for butterflies of calcareous grasslands. *Oecologia* 113:341–349.

Rusterholz, H.-P. & Erhardt, A. 2000. Can nectar properties explain sex-specific flower preferences in the Adonis Blue butterfly *Lysandra bellargus*? *Ecological Entomology* 25: 81–90.

Wiklund, C. 1977. Observationer över äggläggning, födosök och vila hos Donzels blåvinge, *Aricia nicias scandinavica* Wahlgren (Lep., Lycaenidae). *Ent. Tidskr.* 98(1–2): 1–4.

Misteln är redan här! Klivet in i Närke är taget.

Text och bild: Bo Hägerås.

Som vanligt bjöd T-Veronikans senaste nummer på mycket intressant läsning, bland annat en artikel om hur misteln har spridit sig historiskt och vad som kan tänkas ske framgent. Jag förstod av artikeln att växten inte har något belagt fotfäste i vårt landskap.

Morgonen därpå tog jag, på väg till bilen, en genväg genom trädgården, hukade mig som vanligt för en irriterande, lågt växande lindgren och där, i ögonhöjd, satt en MISTEL!

Larmet gick till hustrun som stod lika häpen som jag inför den lilla växten. Ingen tvekan, på lindgrenen, som jag så många gånger tänkt såga ner, sitter en liten mistel, ungefär en decimeter stor.

Trädet planterade vi för tjugotre år sedan. Vi satte igen en del åkermark med lövskog med stort inslag av lind, i allt cirka femtusen lindar. Ett par knippor lindtelningar blev ”över” och petades ner lite varstans runt huset och i trädgården. På en av dessa sitter nu alltså misteln. Grenen är ett fåtal centimeter grov och parasiten sitter en dryg halvmeter ut på grenen, drygt en och en halv meter från marken. Just där misteln växer är grenen något förgrovd. Den har flera skott ut genom lindbarken och det verkar som om ytterligare tillväxtpunkter är på gång. Nu kommer grenen garanterat att få sitta kvar!

Vi bor i Östernärke, på vattendelaren mitt emellan Odensbacken och Kilsmo i Askers skogsbygd. Lokalt påverkas växtligheten av en jordmån uppblandad med skiffer- och kalkmorän. Skogsmarken är utpräglad brunjord. I trakten och så även på vår gård finns gamla gårdslindar och man hittar en del spontana föryngringar av lind.

Sedan jag hittade misteln har jag naturligtvis letat i vår skogsplantering efter fler, men utan resultat. Uppgiften är inte enkel. Det gäller att hålla ögonen öppna, för den gör inte mycket väsen av sig och lindarna har

hunnit bli både höga och omfångsrika. Att jag överhuvudtaget hittade plantan beror nog mest på att jag fick den mitt framför näsan.

En del funderingar anmäler sig. Misteln är inte sådd, eller inympad, utan måste vara fågelspridd. Att linden skulle ha varit mistelinfekterad redan vid planteringen verkar uteslutet. Den var då endast ca trettio centimeter hög. Jag kontaktade Lars Löfgren om saken och han tipsade om att det finns trädgårdsamatörer i Närke som pryder sina äppelträd med mistlar. Kanhända kan bär från en sådan ha givit en fågelspridd insädd här. Eller så kommer den via en trast eller sidensvans från föräldrar i det huvudsakliga spridningsområdet i Västmanland.

Nu är vi spända på att se om det är en han- eller honplanta. Enligt uppgifter på många håll innehåller ett mistelfrö oftast två till fyra groddar. Kan de olika skotten på misteln komma från olika groddar, och rentav ha olika kön? Eller kan det finnas någon make/maka inom flygavstånd för pollinerande flugor? Eller får den kanske framleva sitt liv i ensamhet?

Aktuellt från floraväkteriet

Text: Henrik Josefsson. Bild: Arne Holmer.

Våren har kommit över oss med full kraft och det blommar ute i markerna vilket är härligt! Några av er har säkert redan hunnit ut och övervakat tidigblommande arter, som t.ex. backsippa. Så vad har vi inom floraväkteriet för nyheter i år kanske ni undrar?

Floraväkteriet i Artportalen

Nytt är i alla fall att floraväkteriet nu ”fungerar” i den nya Artportalen. Det innebär att alla länets lokaler med tillhörande lokal-ID finns inlagda i Artportalen. Det öppnar upp för möjligheter att redigera befintliga lokaler, lägga till nya lokaler och lägga till nya arter m.m. Snart kan vi även börja rapportera inom floraväkteriet.

Artportalskurser

Tanken är att länsstyrelsen ska anordna Artportalskurser för floraväktarna i länet, för att alla som vill ska kunna komma igång med rapporteringen i Artportalen den här

Backsippa.

säsongen. Målet är att så många som möjligt ska kunna rapportera själva i år, sedan får vi se hur långt vi når under året.

Skaffa ett personligt konto i Artportalen!

Ett första steg för att kunna rapportera är att skaffa sig ett personligt konto i Artportalen (om du inte redan registrerat dig). Skicka en e-post till mig (se kontaktuppgifter nedan) när du skaffat ett konto (eller om du redan har ett) så kan du få behörighet att börja rapportera fynd inom floraväkteriet.

Handledning och lathund

Det finns en handledning för den nya Artportalen, där du kan läsa om hur du registrerar ett konto, hur du kopplar dina gamla fynd till ditt nya konto m.m. Länsstyrelsen har även tagit fram en lathund för hur man ska rapportera inom floraväkteriet i Örebro län. Kontakta mig så kan jag skicka över dessa!

Mejllista för floraväkteriet i Örebro län

Inom kort kommer det att finnas en mejllista för floraväkteriet i Örebro län. Syftena med mejllistan är flera, men framför allt blir det enklare att nå ut med information till floraväktare eller intresserade. Via mejllistan kommer det att vara möjligt för alla ”medlemmar” att t ex dela med sig av sina övervakningsbesök, skicka ut foton, ställa frågor o.s.v. Om du är intresserad men inte får en förfrågan om att vara med på listan via e-posten, kan du höra av dig till mig på länsstyrelsen.

Kontaktuppgifter

E-post: henrik.josefsson@lansstyrelsen.se
Telefon: 010-22 48 632

Nu brinner det!

Text: Therese Aremyr. Bild: Leif Troëng.

Onsdagen den 16 april gjorde Örebro kommun sin första naturvårdsbränning. Bränning av gräsmarker är en skötselmetod som traditionellt har använts för att förbättra gräs- och örtväxten i ängar och betesmarker.

Metoden kan användas för att få bort torrt fjolårsgräs som lägger sig som en kvävande filt över marken. Blir man av med detta så får nya örter och gräs lättare att spira igen.

Onsdagens bränning skedde vid Blankhults gård. En äldre gårdsmiljö som kommunen har köpt in för att skapa bättre förutsättningar för friluftsliv och naturturism i Kilsbergen. Runt gården finns gamla åkrar och ängar som inte brukats eller betats på länge. Genom att bränna dessa marker går kvävet som ansamlats i gräset upp i luften. Marken blir därför magrare vilket gynnar blommande örter. Blomrika marker gynnar olika insekter, bl.a. bin och steklar. Bränningen leder därför till en större biologisk mångfald!

Branden kan också ge bara markfläckar som ger möjlighet för nya fröplantor att gro. I de bara fläckarna trivs också bin och steklar som kan bygga sina bon i den blottade marken. På så vis kan de bo mitt i maten! På den blommande ängs- eller betesmarken.

Gott om personal var med på denna första bränning, för att ha lite extra säkerhetsmarginaler. Bränningsledare Lars Holm tyckte att arbetet löpte på bra, även om just denna mark var lite svår att få fyr på. Bränning kommer att användas som skötselmetod även på andra kommunala marker framöver, som ett komplement till den betesdrift och slåtter som utförs. Förhoppningsvis kan det leda till att vi får fler blommande vackra marker i landskapet!

Bränning av gräsmarker i Blankhult i Kilsbergen.

Bombmurklor och annat på våren

Text och bild: Herbert Kaufmann.

Nedanstående artikel utgör en sammanfattning av mina besök under 2014 av samtliga kända bombmurklelokaler i Örebro Län. Berit Ragné, Inga Hedgren och Sievert Juneholm har assisterat och hjälpt mig att räkna antalet fruktkroppar.

Alla fynd har rapporterats i Artportalen. Vid sidan av antalet bombmurklor och lokalbeskrivningar redogör jag också för naturupplevelser som vi hade tillsammans under våra utflykter.

Djupadal är den lokalen där det växer flest bombmurklor, medan i Dalbotorpravinen i år inte fanns någon bombmurkla alls.

Bombmurklornas förekomst i länet hotas både av skogsavverkningar men också av den ökande vildsvinstammen som förstör deras växtplatser. Förekomsten av bombmurklor i Mantorpsskogen är genom vildsvinen hotad!

Genom ett föredömligt samarbete mellan Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och markägaren har bombmurklelokalen vid Sverkestaån i Rockhammar kunnat skyddas från avverkning. Ett stort TACK till alla som medverkade genom att skydda växtplatsen.

Berit Ragné, Inga Hedgren och Sievert Juneholm tar fika-paus under en dag med inventering av bombmurklor.

Djupadal

Året 2013 slutade med regn och för årstiden höga temperaturer. Jag gjorde ett besök i Djupadal för att se om bombmurklorna redan vågade att titta upp i granskogen. På vägen till växtplatsen fanns både kantareller och trattkantareller. Längre nedåt i dalen där bombmurklorna växer hade vildsvin grävt om i stort sett hela skogen söder om vägen. Den brantaste sluttningen hade svinen dock lämnat orörd. Kanske var det för jobbigt för svinen att ta sig fram där. Här växte totalt 23 bombmurklor, de flesta fortfarande klotformade och slutna.

Vid nyåret kom vintern och snön täckte alla bombmurklor under ett värmande täcke. Bombmurklor klarar låga temperaturer. Fruktkropparna går liksom in i en dvala och fortsätter att utvecklas när väderleken blir mera gynnsam.

Vid återbesöket 2014-04-11 hittade jag totalt 216 bombmurklor i sluttningen. Positivt var också att inga färskvildsvinsspår syntes i området. Djuren hade förmodligen flyttat till ett annat mera givande skogsområde för att klara vintern på bästa sätt. Djupadal skall bli ett naturreservat. Området är redan utmärkt. Markägaren har börjat avverka granskogen väster om det tilltänkta reservatet. Här växer under våren scharlakansskål (*Sarcoscypha austriaca*). Under våren hittade jag här 63 fruktkroppar. Genom den påbörjade avverkningen kommer lokalen att försvinna för scharlakansskålen.

Tåsta NR

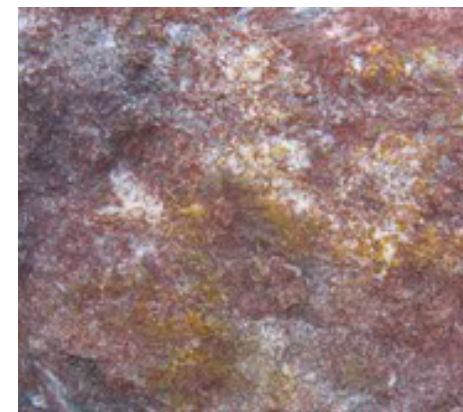
Bombmurklorna i Tåsta NR växer djupt i granskogen och växtplatsen är inte enkla att hitta utan GPS. För att nå dit följer man den avstängda grusvägen norrut någon bit och tar sig därefter västerut in i skogen mot själva växtplatsen.

Grusvägen bjöd på en hel del intressanta botaniska men också geologiska observationer. Vid väggkanten, alldeles efter bommen hittade vi en alldeles helvit blåsipppa! Längre fram, mitt på vägen låg en ihjälkörd huggorm som förmodligen inte hann undan när en bil passerade uppför den normalt avstängda vägen. I barrskogen intill hörde vi årets första göktyta.

Grusvägen kantas av krossade rödfärgade, svarta och gråaktiga stenar. Stenarna hade förmodligen krossats när vägen byggdes eller förbättrades för en kort tid sedan. Speciellt de rödfärgade stenarna såg intressanta ut. De var endast rödfärgade på den delen som befann sig ovanför jorden. Nedåt i gruset var stenarna inte rödfärgade utan mera gråvita och de var ganska grovkorniga.

I mikroskopet senare såg jag att den röda färgen inte hade en kristallinisk struktur. Jag såg runda rödfärgade kulor som snart tappade den röda färgen och som blev alltmer gulgröna i vattenpreparatet. Rödfärgningen berodde inte på utfällningar från mineraler i stenen utan berodde på att det växte något på stenarna. Efter en del funderingar och studier kom jag fram till att rödfärgningen berodde på att en grönalga med namnet violstensalg (*Trentopohlia iolitus*) växte på stenarna. Grönalger är normalt grönaktiga men violstensalgen innehåller färgämnet Karotenoider (som även finns i morötter) som gör att just denna grönalga är rödaktig. Violstensalgen är en pionjärsart som växer på nyss huggna eller krossade stenar.

Själva stenen, som grönalgen växer på, består av en kalksten, förmodligen Dolomit. Den reagerade kraftigt när man droppade saltsyra på stenen. De svarta finkorniga stenarna bestämde en vän till mig till Diabas, de gråaktiga som liknande flinta men var

Dolomit med Trentopohlia iolitus.

Dolomit.

Diabas.

mycket mjukare förblev utan namn, förmodligen en skifferart.

Efter dessa geologiska funderingar fortsatte vi fyra mot bombmurkelstället. Inne i skogen längre bort blev vi skrämde av en järpe som med klatschande vingslag flög upp mellan träden.

Genom en snårig skog och genom ett sankområde tog vi oss slutligen fram till de 19 bombmurklorna. De växte samlade under ganska unga granar i en omkrets av ca 10 m utgående från förmodligen ett enda mycel.

Mantorps-skogen NR

Även Mantorps-skogen besökte jag redan i december förra året. Vildsvinen hade grävt om hela skogsområdet där bombmurklorna växer och jag hittade inga fruktkroppar. Längs vägen till området hade svinen grävt upp 3 exemplar av hjortsvampen (*Elaphomyces granulatus*). De hade bara grävt upp svamparna men lämnat dem orörda. Förmodligen utgjorde dessa inget godis för vildsvin.

Vid återbesöket den 2014-04-12 hittade jag endast 4 bombmurklor fördelade 2 + 2 på två olika mycel. Under de senaste åren har antalet bombmurklor minskat i Mantorps-skogen och det finns en viss risk för att arten

En helvit blåsippa i naturreservatet Tåsta.

försvinner från området om mycelet och svamparna inte lämnas ifred av vildsvinen. Kanske kan man skydda svampmycelet från att bli förstört av vildsvinen genom att sätta upp ett staket kring huvudväxtplatsen för svamparna.

Rockhammar, Lillån

Här intill Lillån (den kallas så av lokalbefolkningen), som rinner söderut och mynnar i Övresjön, växer bombmurklorna i ett yngre granskogsområde (öster om Sverkestaån). I den djupa barmattan under ganska unga granar fanns vid besöket 2014-04-14 15 fruktkroppar.

Rockhammar, Sverkestaån

Norr om Sågverket i Rockhammar, alldeles intill Sverkestaån, finns Örebro läns nordligaste numera kända bombmurklelokal. Skogen runt omkring växtplatsen för bombmurklorna har avverkats. Den lilla kullen där själva bombmurklorna växer reser sig som en liten ö i ett stenigt ökenlandskap. Genom ett mycket bra samarbete mellan Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen och markägaren har växtplatsen kunnat bevaras och bombmurklorna

Bombmurkla.

kommer att kunna leva där i framtiden. I år växte där 15 bombmurklor.

Dalbotorpravinen

Dalbotorpravinen är relativt okänd för allmänheten och besöks väl inte heller så frekvent som t.ex. Järleånreservatet strax norr därom. Dalbotorpravinen består egentligen av flera intilliggande raviner och man når ravinerna bäst från Yxnevägen strax N om Fingerboda och följer grusvägen mot V. Sund.

Ravinen är ca 50 m djup och vid inventering är det mödosamt att gå upp och ned för ravinens rand. Nere i botten rinner en bäck. På våren är den översvämmad och det är svårt att korsa bäcken till den motsatta sidan. Det är riskabelt att balansera över kullfallna granar över bäcken till den motsatta sidan av ravinens rand. På ravinens rand och botten växer främst granar, en del gråal och aspar. Det är gott om murkna och ikullfallna träd och här finns många ovanligare tickor. Under mitt besök nu på våren hittade jag ulltickan (*Phellinus ferrugineofuscus*) på en kullfallen gran på undersidan av stammen.

Ramshyttans naturreservat

Text: Berit Ragné.

I kanten av Kilsbergen ligger byn Ramshyttan mellan Örebro och Nora. I utkanten av byn består marken av gammal ängsmark, skog och en damm. Nötkreatur betar en del av området och södra delen slåträs.

Rain Nylund och Lisette Runnquist började intressera sig för området. De köpte in området för att rädda dess natur för framtiden. För att bevara området skänkte de det till Örebro kommun, som blev glada över en sådan gåva. Det var något helt nytt för dem.

Jag kom dit tack vare att Herbert Kaufmann, som inventerat svampar, ringde mig och frågade om jag ville följa med till Ramshyttan för att inventera floran. Rain Nylund hade börjat på en lista som skulle kompletteras. Numera hjälper Owe och Maj-Britt Nilsson till med att inventera 22 rutor på 1x1 m några gånger på sommaren. Det växer bl.a. rikligt med ängsklockor och rödfibblor på ängarna. Vi har även hittat grönvit nattviol.

Strax in till fanns, på en murken björkstam, dallergroppan (*Phlebia tremellosa*). Jag besökte Dalbotorpravinen första gången 2006 men fann inga bombmurklor då. Först i maj 2013 hittades den första bombmurklan (1 fruktkropp) i ravinens.

Vid årsslutet 2013 besökte jag området igen och likaså under april i år men hittade inga bombmurklor vid dessa tillfällen.

Sixtorp NR

Svampförekomsten i Sixtorps NR är väldokumenterad. Under mykologiveckan som arrangerades av Sveriges Mykologiska Förening i samarbete med ÖLBS år 2008 besöktes Sixtorp NR av många mykologer. Svampfynden i reservatet finns dokumenterade i rapporten från mykologiveckan (se www.olbs.se). Bombmurklorna växer i granskogen strax intill Bergslagsleden öster om Naturskolan. Jag hittade 2014-04-16 totalt 43 fruktkroppar på två intilliggande mycel. Intill växtplatsen för bombmurklorna fanns också svart vårskål (*Pseudoplectania nigrella*) och bombmurklans följeslagare liten vårtrattskeivling (*Clitocybe pruinososa*).

Michael Andersson hade tittat på mossfloran och Toni Berglund på lavar. Området visade sig hysa flera signalarter. Även insektsfaunan inventerades nu av Jesper Hansson och Claes Eliasson.

Ett fågeltorn har satts upp och nu anläggs en handikappvänlig väg på andra sidan dammen. Hasselmusholkar är uppsatta och svart huggorm har iakttagits. Området invigdes i hällande regn i juni 2013. Kommunen representerades av Björn Sundin och Therese Aremyr. Även Radio Örebro närvarade.

Besök gärna detta reservat i kanten av Kilsbergen! Är du intresserad av att hjälpa till med inventering, kontakta Rain eller undertecknad.

Naturreseptet Herrfallsäng, en av Närke botaniska pärlor

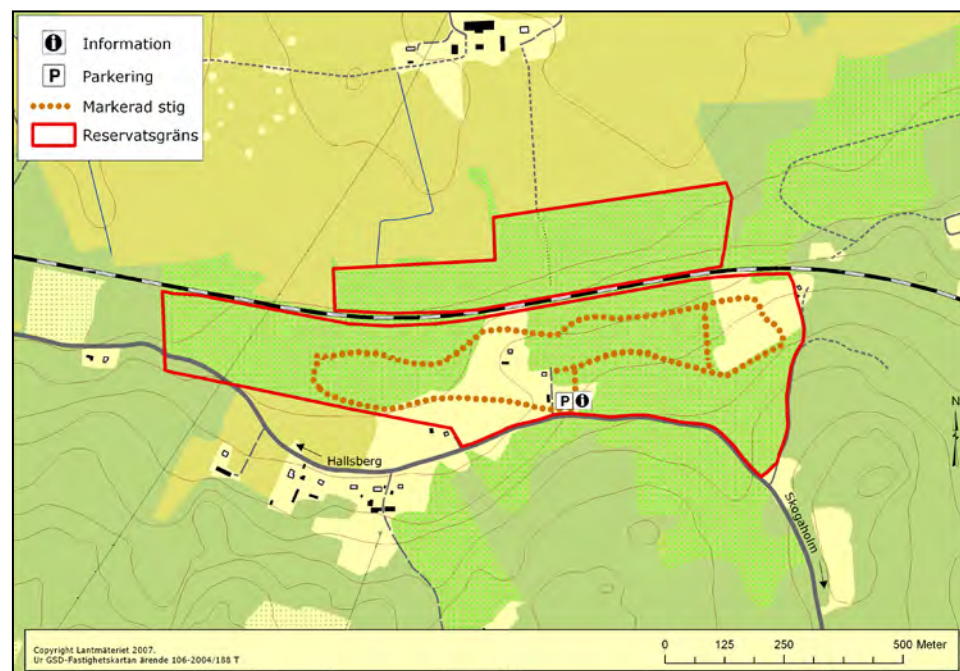
Text och bild: Arne Holmer.

Herrfallsäng ligger ungefär 8 km öster om Hallsberg. Den vackra slätterängen fredades redan 1934. Några framsynta personer insåg att ängar var en miljö på väg att försvinna ur landskapet.

Med moderna jordbruksmetoder behövde bönderna inte längre samla in vinterfoder genom slåtter och hamling i ängar. Herrfallsäng hade en lång obruten tradition av skötsel på gammalt sätt långt in på 1900-talet. Det fredade området utvidgades 1973 och gjordes till ett naturresept på 43 ha. Med reservatsbildningen avsåg man att för forskning och naturupplevelse skydda och vårda ett kalkpåverkat kulturmarksområde med löväng, betesmarker och lundartade lövskogar. Man brukar skämtsamt påpeka att det är Sveriges mest välbesökta naturresept. Det blir dock mycket korta visiter, endast en snabb blick ut genom fönstret från tåget på järnvägen som går genom

reservatet, stambanan mellan Hallsberg och Stockholm. Norr om järnvägen har man låtit lövskogen få utveckla sig fritt och liknar nu mest en urskog. Söder om järnvägen har vi ängen och lundarna i vilka det finns markerade strövstigar.

Växtligheten är mycket rik. Man har sett omkring 300 olika arter. Den kalkhaltiga marken, rörligt grundvatten och framspringande källor med små våtmarker gynnar många växter. I rikkären växer axag, majvivor och ängsnycklar och strax intill i fukten kan man finna luddunört och ormtunga. Mindre vanliga växter som man kan se i ängen är buskviol, backruta, vårärt, stor-

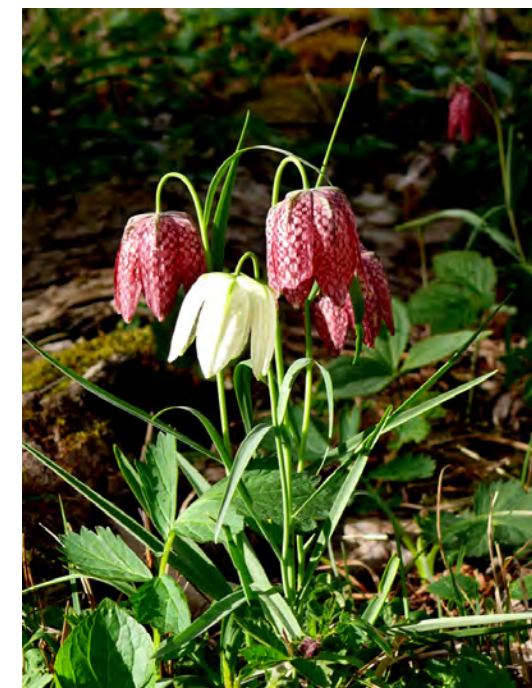
Karta över naturreseptet Herrfallsäng. Länsstyrelsen i Örebro län.

rams, svart trolldruva och rosettjungfrulin. I lundarnas skugga finner man underviol, skogsbingel, tvåblad och tibast. Under hasselbuskarna tittar den kötröda parasiten vätteros upp mellan fjolårslöven. Invid hasslarna har också orkidén skogsknipprot funnit en fristad. Ängarna slås med slåtteraggregat varje sensommar och ytor tidigare prydda av den orkidén har därmed försvunnit. Även för den svampkunnige är Herrfallsäng en lokal rik på spännande arter, t.ex. olika vaxskivlingar, rökfingersvamp, violett fingersvamp och kandelabersvamp, bara för att nämna några av hundratals arter.

Ängen skiftar i färger under våren och sommaren. Blåsipporna kommer tidigt, sedan vitsippor, gullvivor och mattor av konvaljer. Mycket går i gult under försommaren, svinrot (kornfiblor), sommarfibblor och maskrosor. Nya inslag i floran under senare år är blommor i rött: Sankt Pers nycklar, kungsängsliljor och efter midsommar hundratals brandliljor. De senare är flyktingar från torpstugor i närheten. Orkidén Sankt Pers nycklar har nästan exploderat i ängen. När den upptäcktes i slutet 1900-talet såg vi något 10-tal. Jag räknade dem 2006-2010 och noterade antalen 752, 1070 och 1154, och de spred sig ut över nya ytor. Förmodligen är St. Pers nycklar inplanterade, kanske från Öland eller Gotland. I Närke förekommer de mycket sällsynt. Förflyttning av vilda växter är inte önskvärt och på senare år är det helt förbjudet när det gäller orkidéer. Men de trivs här och bidrar onekligen till det vackra och intressanta i ängen. Något liknande är det med kungsängsliljorna. Förmodligen är också de inplanterade. De trivs och blir allt fler för varje år trots att vildsvinen bökar flitigt på växtplatsen. Är det kanske lökarna som grisarna tuggar i sig?

St Pers nycklar 6 juni 2005.

Kungsängsliljor i Herrfallsäng maj 2008.

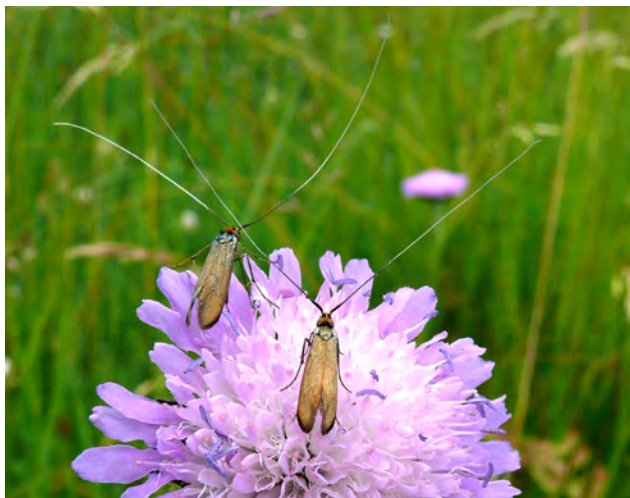
En tråkig sjukdom har slagit till i reservatet, - almsjukan. Det är en svamp som tränger in i almarna med hjälp av skalbaggar, s.k. almsplintbaggar. Svampen stryker vattentransporten i träden, de torkar, gulnar och dör. Utmärkande för reservatet har varit rikedom av lövträd, många stora almar, gamla askträd, björkar, aspar, vildapel och under dem hasselbuketter. Nu har tyvärr också askarna drabbats av sjukdom, askskottssjukan. Vi får se hur det går. Kanske utvecklas motståndskraft?

Allt fler almar står som bleknande skelett i lövängen.

Även djurlivet är rikt i Herrfallsäng. Hålbyggare som skogsduva, kattuggla, starar, nötväcker och hackspettar trivs här. Man har hört och sett mindre flugsnappare, den sällsynta hasselnoken och inte minst finns här kalkgynnade landsnäckor.

I kvällsmusiken hörs rödhakar, koltrastar, rödvinge- och taltrastar. Nyligen har här noterats åkerväddsantennmalar och lundmurarbin, i Närke sällan skådade småkryp.

Åkerväddsantennmal, Herrfallsäng 2012.

Herrfallsäng är populärt och mycket välbesökt under våren och sommaren. Man hittar hit genom att åka vägen från Hallsberg mot Pålshöj och vika av vid skylten mot Skogaholm. Härifrån är det även skyltat till naturreservatet. Efter en vandring bland blommorna i ängen är det vanligt att återsamlas vid bänkarna och borden vid den välordnade grillplatsen invid parkeringen. Ett av de gamla torpen nära parkeringen håller just nu på att rustas upp och kommer att bli tillgänglig som raststuga.

De Vilda Blommornas Dag 2014

Söndagen den 15 juni genomförs De Vilda Blommornas Dag för trettonde gången i Norden, inklusive Färöarna och Grönland. Dagen arrangeras i Sverige av Svenska Botaniska Föreningen tillsammans med de lokala föreningarna. Syftet med De Vilda Blommornas Dag är att bjuda in människor till vandringar i blommornas värld för att uppleva, njuta och bekanta sig med den mångfald av vilda växter som finns i vår närhet och att skapa intresse för vår flora samt att lyfta fram botanikens roll. Här är de vandringar som leds av Örebrobotanister. Vandringarna finns även att se på respektive föreningars hemsidor.

Karlskoga

Bullerdalen. Bullerdalen och dess närmaste omgivning. Inga förkunskaper krävs utan alla som vill lära känna några av våra vanligaste växter men också några mer ovanliga växter är välkomna att delta. Turen tar ca två timmar. Ansvariga: Owe och Maj-Britt Nilsson, Karlskoga Naturskyddsförening, tel. 0586-72 84 78 Samling: Parkeringen Östra kyrkogården kl. 10.00.

Ljusnarsberg

Ställdalen. Vandring i Ställdalens vackra omgivning där den botaniska vandringen ibland leder till kulturhistoriska iakttagelser. Handikappanpassat. Samling kl. 14.00 vid Alströms parkering. Ledare: Märta tel. 0240-661003, Thyra Lundell, tel 0580- 201 66 eller Inger tel 0580- 20564, Ställdalens Naturstudieklubb.

Örebro

Varbergaskogen. Promenad i det nya naturreservatet. Stadsnära natur med inslag av kulturväxter. Handikappanpassat. Samling vid Varbergabadet kl. 10.00. Ledare Inga Hedgren, 073-99 46 016.

Vattenparken. Mycket växter men en och annan fågel eller fjäril kommer att skådas. Handikappanpassat, lättgången. Samling 10.00 vid Naturens hus. Ledare: Björn Nordzell, tel 019-24 40 31 och Leif Sandgren.

Packa ned fika, flora och lupp/förstoringsglas om du har. Tag gärna med stövlar och regnkläder.

Välkommen!

Hälsning från herbariet

Herbariegruppen kommer under hösten att träffas för arbetsmöten den 10/9, 8/10, 22/10, 12/11 och den 10/12. Alltid kl. 15-20 och alltid på en onsdag i f.d. logementet Narva.

Hjärtligt välkomna! //Hälsar Ingevi Fall.

Program 2014

Håll utkik efter kompletteringar i kommande nummer av T-Veronikan och på föreningens hemsida www.olbs.se.

Exkursioner och aktiviteter

14 maj Vandring kring Gårdsjötorp och Hyttebacken i Kilsbergen, där Örebro kommun arbetar med åtgärder för naturvård och friluftsliv. Ledare Mats Rosenberg och Rain Nylund. Samling vid Konsum Garphyttan kl. 17.30 eller Gårdsjötorp kl. 18.00.

28 maj Kvällsexkursion till Venakärret, där Åsa Forsberg från Länsstyrelsen berättar om det pågående naturvårdsprojektet Reclaim. Samling kl. 17.00 vid Svampen i Örebro eller kl. 18.00 i Älvhyttans by.

29 maj Kristihimmelfärdsdag kommer ÖLBS att vara med på Tysslingedagen. Vi får ett bord i Kilsbergens hembygdsförenings lokal i Kils Nytorp där vi kommer att sälja floran och göra reklam för Sällskapet. Det kanske finns någon frivillig som vill hjälpa till? Hör i så fall av er till Rain Nylund (tfn. 073-098 40 10)!

1 juni Vandring i Herrfallsäng, en riktig försommarlokal med bl.a. kungsängsliljor (se artikel på sidan 18). Ledare Arne Holmer. Samling kl. 10.00 vid Scandic Västhaga, Örebro.

15 juni De Vilda Blommornas Dag arrangeras. Program på sidan 21 i detta nummer.

27 juli Vi besöker några botaniska pärlor kring Götlunda och Hästnäs. Här finns bland annat hampflockel, strandskräppa, blomvass och dyblad. Tillfälle till bad ges. Samling kl. 9.00 vid Svampen, Örebro.

Augusti Fagertärn - hur många röda näckrosor blommar denna säsong? Mer detaljer om exkursionen kommer på hemsidan (www.olbs.se) under sommaren.

20 september Svampexkursion till Kärneområdet norr om Karlskoga. Michael Andersson och Toni Berglund guidar. Samling vid Scandic Västhaga i Örebro kl. 9.00 eller vid Sjöviksplan i Karlskoga kl. 10.00.

Tidig oktober Mossexkursion. Ledare Michael Andersson. Mer detaljer om exkursionen kommer i nästa nummer av T-Veronikan och på hemsidan.

Vi kommer också att göra ett nytt försök att besöka Tåkenön under sommaren. Håll utkik på hemsidan (www.olbs.se)!

Vill du följa med till Öland i höst?

Jag undrar om det finns intresse att åka till Öland i höst, förslagsvis första veckan i september. Vi kan bo i Haga Park ca 1 mil söder om Färjestaden. Där finns stugor och ett nybyggt vandrarhem. Jag är medveten om att det är kort varsel, men kanske är vi ändå några som har möjlighet att följa med? //Berit Ragné

Vid intresse, hör av dig till Berit på: Tfn. 0587-10911 eller berit.ragne@telia.com senast den 30 juni.

Örebro Läns
Botaniska Sällskap

ÖLBS ändamål är att utgöra ett forum för utbyte av erfarenheter och kunskaper inom botanikens olika grenar, att utforska floran inom länet och att verka för skydd av växtlokaler och växtsamhällen. ÖLBS är anslutet till Svenska Botaniska Föreningen.

Styrelse

Ordförande

Rain Nylund Drottning Kristinag. 13
713 32 NORA, tfn 073-098 40 10
rainnylund@hotmail.se

Vice ordförande

Daniel Gustafson Östra Vintergatan 48
703 43 Örebro, tfn 073-714 16 06
daniel.gustafson@telia.com

Kassör

Vakant

Ledamöter

Therese Aremyr Framnäsudden 38
705 10 Örebro, tfn 070-637 55 71
therese.aremyn@orebro.se

Inga Hedgren Stensoppsvägen 1
705 95 Örebro, tfn 073-994 60 16
inga.hedgren@telia.com

Owe Nilsson Utterbäcksvägen 10,
691 52 Karlskoga, tfn 0586-72 84 78
owe.kga@telia.com

Berit Ragné Odengatan 2
713 32 Nora, tfn 0587-109 11
berit.ragne@telia.com

Suppleanter

Gunilla Dahlén Näsbyvägen 38 C
702 86 Örebro, tfn 0703-25 36 22
dahlen.gunilla@gmail.com

Ingevi Fall Tempelkärrsvägen 25
702 30 Örebro, tfn 019-24 04 82
tfn 070-319 59 75, ingefall@telia.com

Organisationsnummer

875001-7298

Adress

Korrespondens ställs till ordföranden.

Medlemsavgift 2014

Ordinarie medlem 150 kr.
Famijemedlem 75 kr (ej *T-Veronikan*).
Avgift inbetalas till
Plusgiro **64 26 24-1**.

Glöm ej att ange namn när ni betalar medlemsavgiften. Vi är också tacksamma om ni meddelar oss era adressändringar och e-postadress.

Veronikan

Årgång 19 nr 2/2014

Vice ordföranden har ordet	3
Presentation av den nya styrelsen	3
Rapport från årsmötet	
Arne Holmer	4
Fjärilarnas blomsterrestaurang, del 1	
Claes Eliasson	6
Misteln är redan här!	
Bo Hägerås	11
Aktuellt från floraväkteriet	
Henrik Josefsson	12
Nu brinner det!	
Therese Aremyr	13
Bombmurklor och annat på våren	
Herbert Kaufmann	14
Ramshyttans naturreservat	
Berit Ragné	17
Naturreservatet Herrfallsäng	
Arne Holmer	18
De Vilda Blommornas Dag 2014	21
Hälsning från herbariet	21
Program 2014	22

